HOẠT ĐỘNG THỰC TẬP TRONG CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO THẠC SĨ CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÍ GIÁO DỤC ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Nguyễn Thị Yến Thoa, Vũ Thị Quỳnh
Ngành Quản lí giáo dục, Khoa KHXH&NV

Tóm tắt. *Chương trình đào tạo thạc sĩ quản lý giáo dục theo định hướng ứng dụng ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội được đưa vào thực hiện từ năm học 2021 – 2022. Mục tiêu đào tạo gắn liền với yêu cầu của quá trình đổi mới căn bản toàn diện giáo dục theo tinh thần của Nghị quyết số 29-NQ/TƯ của Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Cụ thể chương trình định hướng ứng dụng là chương trình đào tạo gắn liền với thực hành phát triển kỹ năng nghiên cứu thực tiễn, kỹ năng mềm, kỹ năng chuyên môn, năng lực quản lý nhà trường theo vị trí công việc của người học, đáp ứng yêu cầu của xã hội hiện đại. Đây chính là ưu điểm của chương trình, tuy nhiên với nhiều điểm khác biệt và lần đầu xây dựng, thực hiện nên không tránh được những khó khăn, lúng túng trong quá trình triển khai. Bài viết tập trung vào nghiên cứu để xác định mục đích, nội dung cơ bản cần thực hiện trong hoạt động thực tập, yêu cầu về kiểm tra, đánh giá kết quả thực tập trong đào tạo trình độ thạc sĩ ngành Quản lí giáo dục theo định hướng ứng dụng nhằm góp phần nâng cao chất lượng hoạt động thực tập của học viên trong chương trình đào tạo.*
Từ khóa: *Học viên cao học; quản lý giáo dục; thạc sĩ ứng dụng; thực tập.*

Nhận bài ngày 15.09.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 26.11.2025
Liên hệ tác giả: Nguyễn Thị Yến Thoa; email: ntythoa@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Tại các trường đại học, hoạt động thực tập có ý nghĩa quan trọng giúp cho sinh viên/ học viên rèn luyện được nghiệp vụ chuyên môn, được tiếp cận với các cơ hội việc làm và phát triển lòng yêu nghề, định hướng giá trị đạo đức nghề nghiệp. Chính vì thế việc tổ chức hoạt động thực tập với các mô hình thực tập đa dạng và phù hợp sẽ tạo cơ hội cho người học được thực hành và phát triển năng lực nghề nghiệp từ đó phát triển năng lực nghề nghiệp tốt hơn đáp ứng yêu cầu đào tạo của nhà trường và nhu cầu của xã hội.

Thạc sĩ ứng dụng (*Master by Coursework*) là chương trình đào tạo sau đại học, tập trung vào việc áp dụng kiến thức vào thực tế. Các chương trình này thường cung cấp kiến thức và kỹ năng cụ thể để học viên có thể áp dụng trong môi trường làm việc, đặc biệt là trong lĩnh vực nghề nghiệp hoặc ứng dụng công nghệ.

Trong chương trình đào tạo thạc sỹ Quản lí giáo dục định hướng ứng dụng, học phần Thực tập được tổ chức sau khi kết thúc

2. NỘI DUNG

2.1. Các khái niệm cơ bản

** Khái niệm thực tập*

Trong quá trình đào tạo theo định hướng nghề nghiệp – ứng dụng, học phần thực tập đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc kết nối giữa lý thuyết và thực tiễn, hỗ trợ người

học phát triển năng lực nghề nghiệp, đặc biệt trong các lĩnh vực như quản lý giáo dục.

Theo *Từ điển tiếng Việt*, "thực tập" được hiểu là việc "tập làm trong thực tế để áp dụng những điều đã học, nâng cao nghiệp vụ chuyên môn" (Hoàng Phê, 2008, tr. 957). Định nghĩa này nhấn mạnh bản chất của hoạt động thực tập như một giai đoạn chuyển hóa kiến thức học thuật thành năng lực hành động trong môi trường nghề nghiệp cụ thể [1].

Theo Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2014), "Thực tập không chỉ là giai đoạn vận dụng kiến thức mà còn là phương tiện hình thành phong cách làm việc, tác phong nghề nghiệp và kỹ năng xử lý tình huống sư phạm/ quản lý trong thực tiễn" [2].

Ở bậc đào tạo sau đại học, thực tập được xem là quá trình vận dụng tri thức chuyên ngành đã được trang bị trong suốt quá trình học tập để tập làm các công việc có liên quan trực tiếp đến nghề nghiệp tương lai. Thực tập không đơn thuần là hình thức thực hành kỹ thuật mà còn là phương thức đào tạo định hướng ứng dụng, giúp người học phát triển tư duy phản biện, kỹ năng giải quyết vấn đề, và hình thành phong cách làm việc chuyên nghiệp [3].

Trong khung chương trình đào tạo thạc sĩ ngành Quản lý giáo dục, hoạt động thực tập giúp học viên tiếp cận môi trường thực tiễn của các cơ sở giáo dục, từ đó củng cố và phát triển năng lực quản lý ở nhiều phương diện như quản lý đội ngũ, quản lý tài chính – cơ sở vật chất, quản lý học sinh, hoạt động giáo dục và tổ chức bán trú… Thực tập còn góp phần hình thành tư duy tổ chức, tác phong lãnh đạo và kỹ năng thích ứng nghề nghiệp trong bối cảnh giáo dục thay đổi nhanh chóng [2].

Theo Kolb (1984), thực tập là một dạng học tập trải nghiệm (experiential learning), nơi người học chuyển hóa kiến thức trừu tượng thành kinh nghiệm thực tiễn thông qua việc tham gia trực tiếp vào các tình huống thực tế có định hướng và phản tư. Quan điểm này cũng phù hợp với định hướng phát triển chương trình đào tạo theo năng lực – trong đó năng lực không chỉ là sự tích lũy kiến thức mà còn là khả năng vận dụng trong ngữ cảnh cụ thể [4].

Trong nghiên cứu này, nhóm tác giả sử dụng thuật ngữ thực tập với nghĩa *thực tập là vận dụng tri thức được trang bị trong quá trình đào tạo vào tập làm công việc gắn với nghề nghiệp tương lai trong thực tế.* Thực tập mang tính định hướng nghề nghiệp, nội dung và hình thức thực tập đa dạng và hoàn chỉnh hơn so với thực hành. Đối với đào tạo thạc sĩ định hướng ứng dụng, đặc biệt trong lĩnh vực giáo dục, thực tập là học phần mang tính trụ cột. Thực tập không chỉ giúp củng cố kiến thức chuyên môn mà còn góp phần hình thành năng lực quản lý trong thực tiễn, từ đó nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho ngành giáo dục [5].

** Tổ chức đào tạo*

Theo tác giả Lê Quang Sơn, tổ chức đào tạo đại học là "*quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý (gồm các cấp quản lý khác nhau từ Ban Giám hiệu, các phòng, khoa, đến tổ bộ môn và từng giảng viên) lên các đối tượng quản lý (bao gồm giảng viên, sinh viên, cán bộ quản lý cấp dưới và cán bộ phục vụ đào tạo) thông qua việc vận dụng các chức năng và phương tiện quản lí nhằm đạt được mục tiêu đào tạo của nhà trường*" [6]. Ở góc độ này, tổ chức đào tạo được hiểu là toàn bộ sự vận hành của cả nhà trường từ cấp quản lý của trường đến các đơn vị trực thuộc trường, đến giảng viên để tác động vào người học.

Theo quan điểm của chúng tôi, tổ chức và quản lí đào tạo thực chất là tổ chức quá trình đào tạo theo một trình tự, quy trình vừa khoa học, vừa phù hợp với điều kiện thực tế, với những nội dung chủ yếu như quản lý các mục tiêu đào tạo; hoạt động tuyển sinh; nội dung

chương trình; kiểm tra, đánh giá kết quả đạt được của người học; giảng dạy nghiên cứu của giảng viên; học tập và rèn luyện của sinh viên, các điều kiện hỗ trợ đảm bảo cho đào tạo; việc kiểm tra, đánh giá, xác nhận trình độ và cấp văn bằng chứng chỉ; giải quyết việc làm sau đào tạo, thường xuyên cập nhật và quản lý thông tin ở tất cả khâu của quá trình đào tạo.

** Chương trình đào tạo trình độ thạc sĩ định hướng ứng dụng*

Theo Quy chế tuyển sinh và đào tạo trình độ thạc sĩ được ban hành kèm theo Thông tư số 23/2021/TT-BGDĐT ngày 30 tháng 8 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo thì chương trình đào tạo thạc sĩ định hướng ứng dụng là *chương trình đào tạo có mục tiêu và nội dung xây dựng theo hướng phát triển kết quả nghiên cứu cơ bản, ứng dụng các công nghệ nguồn thành các giải pháp công nghệ, quy trình quản lý, thiết kế các công cụ hoàn chỉnh phục vụ nhu cầu đa dạng của con người* [7]. Chương trình được thiết kế để học viên dành toàn bộ thời gian học các học phần và thực hiện luận văn, hoặc dự án, hoặc báo cáo tốt nghiệp cuối khóa học (nếu có).

Như vậy, đối với các chương trình đào tạo thạc sĩ định hướng ứng dụng thường không hướng tới việc tiếp tục học lên tiến sĩ, nhưng nếu có ý định thay đổi và quyết định theo đuổi học tiếp lên cấp độ cao hơn, học viên sẽ phải chuẩn bị cho việc bổ sung kiến thức về phương pháp nghiên cứu hoặc tham gia vào các hoạt động thực tập nghiên cứu. Đối với những học viên muốn kết hợp chuyên môn với khả năng quản lý, chương trình tiến sĩ thực hành, ví dụ như Doctor of Business Administration, thì chương trình thạc sĩ ứng dụng là lựa chọn phù hợp.

2.2. Hoạt động thực tập trong đào tạo thạc sĩ ngành Quản lí giáo dục định hướng ứng dụng tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội

2.2.1. Mục tiêu của hoạt động thực tập trong chương trình đào tạo thạc sĩ ngành Quản lí giáo dục định hướng ứng dụng tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Học phần Thực tập đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao năng lực nghề nghiệp cho học viên cao học chuyên ngành Quản lý giáo dục, hướng đến việc phát triển toàn diện kiến thức, kỹ năng và thái độ nghề nghiệp. Mục tiêu chính của học phần là giúp học viên tiếp cận và vận dụng hiệu quả kiến thức lý thuyết chuyên sâu vào thực tiễn công tác quản lý tại các cơ sở giáo dục. Thông qua quá trình thực tập, học viên được rèn luyện kỹ năng phân tích, tổng hợp, đánh giá dữ liệu và thông tin thực tế nhằm đề xuất các giải pháp quản lý có cơ sở khoa học, góp phần cải tiến và nâng cao chất lượng giáo dục trong nhà trường [8].

Cụ thể, học phần Thực tập trong chương trình đào tạo thạc sĩ định hướng ứng dụng chuyên ngành Quản lý giáo dục được thiết kế nhằm đạt được các mục tiêu sau:

Về kiến thức: Học viên cần nắm vững hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến công tác quản lý cơ sở giáo dục ở từng cấp học cụ thể. Đồng thời, học viên phải có khả năng phân tích các nội dung cốt lõi trong công tác quản lý nhà trường như: quản lý hoạt động dạy học (hoặc hoạt động nuôi dưỡng và chăm sóc đối với giáo dục mầm non), quản lý hoạt động giáo dục, quản lý đội ngũ, quản lý cơ sở vật chất, tài chính, học sinh, công tác bán trú và công tác kiểm tra nội bộ bảo đảm an ninh, trật tự trong trường học.

Về kỹ năng: Học viên được rèn luyện các kỹ năng lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo và kiểm tra đánh giá các hoạt động giáo dục tại cơ sở thực tập. Ngoài ra, học viên cần thực hành thành thạo các nhiệm vụ quản lý như: điều hành đội ngũ, quản lý tài chính – cơ sở vật chất, quản lý học sinh và tổ chức hoạt động bán trú trong môi trường thực tiễn.

Về thái độ: Học viên cần thể hiện tinh thần nghiêm túc, chuẩn mực trong giao tiếp và thực hiện nhiệm vụ thực tập; đồng thời duy trì thái độ tích cực, chủ động học hỏi, cập nhật tri thức mới, nâng cao nhận thức nghề nghiệp và không ngừng rèn luyện kỹ năng quản lý